

**ХМЕЛЬНИЦЬКА ОБЛАСНА РАДА
ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ УПРАВЛІННЯ ТА ПРАВА
ІМЕНІ ЛЕОНІДА ЮЗЬКОВА**

ЗАТВЕРДЖЕНО

Рішення вченої ради університету
29 жовтня 2020 року,
Протокол № 5

Проректор з науково-педагогічної
роботи

(підпис) **І.Б.Ковтун**
(ініціали, прізвище)

29 жовтня 2020 року

М.П.

**РОБОЧА ПРОГРАМА
навчальної дисципліни
«МУНІЦИПАЛЬНИЙ ПРОЦЕС»
для підготовки на другому освітньому рівні
здобувачів вищої освіти ступеня магістра
за спеціальністю 081 Право
галузі знань 08 Право**

Розробник робочої програми:

Галус О.О. – доцент кафедри конституційного, адміністративного та фінансового права, кандидат юридичних наук, доцент

_____ О. О. Галус

«25» серпня 2020 року

Схвалено кафедрою конституційного, адміністративного та фінансового права 26 серпня 2020 року, протокол № 1.

В.о. завідувача кафедри _____ І.Л. Самсін

26 серпня 2020 року

Декан юридичного факультету

_____ С. А. Крушинський

26 серпня 2020 року

Погоджено методичною радою університету 22 жовтня 2020 року, протокол № 2.

Голова методичної ради _____ І.Б. Ковтун

22 жовтня 2020 року

ЗМІСТ

	Стор.
1. Опис навчальної дисципліни	– 4
2. Заплановані результати навчання	– 6
3. Програма навчальної дисципліни	– 8
4. Структура вивчення навчальної дисципліни	– 12
4.1. Тематичний план навчальної дисципліни	– 12
4.2. Аудиторні завдання	– 12
4.3. Самостійна робота студентів	– 13
5. Методи навчання та контролю	– 13
6. Схема нарахування балів	– 14
7. Рекомендовані джерела	– 14
7.1. Основні джерела	– 14
7.2. Допоміжні джерела	– 16
8. Інформаційні ресурси в Інтернеті	– 20

1. Опис навчальної дисципліни

1. Шифр і назва галузі знань	— 08 Право
2. Код і назва спеціальності	— 081 Право
3. Назва спеціалізації	— не передбачена
4. Назва дисципліни	— Муніципальний процес
5. Тип дисципліни	— обов'язкова
6. Код дисципліни	— О.081.М.11
7. Освітній рівень, на якому вивчається дисципліна	— другий
8. Ступінь вищої освіти, що здобувається	— магістр
9. Курс / рік навчання	— перший
10. Семестр	— другий, третій
11. Обсяг вивчення дисципліни:	
1) загальний обсяг (кредитів ЄКТС / годин)	— 3/90
2) денна форма навчання:	
аудиторні заняття (годин)	— 36
% від загального обсягу	— 40
лекційні заняття (годин)	— 18
% від обсягу аудиторних годин	— 50
семінарські заняття (годин)	— 18
% від обсягу аудиторних годин	— 50
самостійна робота (годин)	— 54
% від загального обсягу	— 60
3) заочна форма навчання:	
аудиторні заняття (годин)	— 16
% від загального обсягу	— 16,7
лекційні заняття (годин)	— 10
% від обсягу аудиторних годин	— 60
семінарські заняття (годин)	— 6
% від обсягу аудиторних годин	— 40
самостійна робота (годин)	— 100
% від загального обсягу	— 83,3
12. Форма семестрового контролю	— залік
13. Місце дисципліни в логічній схемі:	
1) попередні дисципліни	— О.081.М.3 Проблеми нормотворення та правозастосування;
О.081.М.4 Юридичний супровід економічної діяльності;
О.081.М.8 Теорія і практика адміністративного судочинства;

О.081.М.9 Застосування Конвенції про захист прав людини та основоположних свобод;
 В.081.М.1.2 Громадянське суспільство в умовах правової реальності Європи та України;
 В.081.М.1.10 Правова охорона земель;
 В.081.М.1.12 Правове забезпечення забудови територій;
 В.081.М.1.15 Практика застосування податкового законодавства;
 В.081.М.1.16 Практичні аспекти застосування антикорупційного законодавства;
 В.081.М.1.20 Проблеми тлумачення правових норм;
 В.081.М.1.28 Форми безпосереднього народовладдя;
 В.081.М.2.2 Діджиталізація у правозастосовній діяльності;
 В.081.М.2.9 Парламентське право;
 В.081.М.2.13 Правове регулювання адміністративних послуг;
 В.081.М.2.19 Проблеми земельного права;
 В.081.М.2.20 Проблеми конституційного права України;
 В.081.М.2.21 Публічна служба;
 В.081.М.2.26 Цифрова держава та електронна демократія.

2) супутні дисципліни

14. Мова вивчення дисципліни

- О.081.М.10 Альтернативне вирішення правових спорів;
 В.081.М.3.1 Вирішення спорів у сфері природокористування;
 В.081.М.3.6 Проблеми виконання судових рішень.
- українська.

2. Заплановані результати навчання

Програмні компетентності, які здобуваються під час вивчення навчальної дисципліни:

Загальні компетентності

- ЗК 1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу
- ЗК 2. Здатність проводити дослідження на відповідному рівні
- ЗК 3. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел
- ЗК 4. Здатність до адаптації та дії в новій ситуації
- ЗК 6. Здатність генерувати нові ідеї (креативність)
- ЗК 7. Здатність приймати обґрунтовані рішення
- ЗК 11. Здатність працювати на місцевому та локальному рівні

Спеціальні компетентності

СК 1. Здатність застосовувати принципи верховенства права для розв'язання складних задач і проблем, у тому числі, у ситуаціях правової невизначеності

СК 5. Здатність використовувати сучасні правові доктрини та принципи у правотворчості та в процесі застосовування інститутів публічного і приватного права, а також кримінальної юстиції

СК 6. Здатність обґрунтовувати та мотивувати правові рішення, давати розгорнуту юридичну аргументацію

СК 9. Здатність застосовувати міждисциплінарний підхід в оцінці правових явищ та правозастосовній діяльності

СК 14. Здатність самостійно готувати проекти нормативно-правових актів, обґрунтовувати суспільну обумовленість їх прийняття, прогнозувати результати їх впливу на відповідні суспільні відносини

СК 16. Здатність здійснювати юридичний супровід діяльності органів місцевого самоврядування, підприємств, установ, організацій

Навчальна дисципліна «Муніципальний процес» забезпечує досягнення таких результатів навчання, передбачених освітньо-професійною програмою підготовки на другому рівні здобувачів вищої освіти ступеня магістра зі спеціальності 081 Право галузі знань 08 Право:

РН 1. Оцінювати природу та характер суспільних процесів і явищ, і виявляти розуміння меж та механізмів їх правового регулювання

РН 4. Здійснювати презентацію свого дослідження з правової теми, застосовуючи першоджерела та прийоми правової інтерпретації складних комплексних проблем, що постають з цього дослідження, аргументувати висновки

РН 7. Дискутувати зі складних правових проблем, пропонувати і обґрунтовувати варіанти їх розв'язання

РН 11. Використовувати передові знання і методики у процесі правотворення та правозастосування інститутів публічного та приватного права і кримінальної юстиції

РН 13. Аналізувати та оцінювати практику застосування окремих правових інститутів

РН 14. Обґрунтовувати правову позицію на різних стадіях правозастосування

РН 16. Брати продуктивну участь у розробці проектів нормативно-правових актів, обґрунтовувати суспільну обумовленість їх прийняття, прогнозувати результати їх впливу на відповідні суспільні відносини

РН 17. Інтегрувати необхідні знання та розв'язувати складні задачі правозастосування у різних сферах професійної діяльності

РН 18. Аналізувати та застосовувати процедури та механізми правового регулювання на місцевому та локальному рівнях

Після завершення вивчення дисципліни здобувач повинен продемонструвати такі результати навчання:	
1. Знання	
<i>(здатність запам'ятовувати або відтворювати факти (терміни, конкретні факти, методи і процедури, основні поняття, правила і принципи, цілісні теорії тощо)</i>	
1.1)	Називати понятійно-термінологічний апарат муніципального права та процесу;
1.2)	визначати закони та нормативні акти, що регулюють місцеве самоврядування в Україні;
1.3)	описувати систему та компетенцію органів місцевого самоврядування;
1.4)	характеризувати порядок прийняття муніципально-правових актів.
2. Розуміння	
<i>(здатність розуміти та інтерпретувати вивчене, уміння пояснити факти, правила, принципи; перетворювати словесний матеріал у, наприклад, математичні вирази; прогнозувати майбутні наслідки на основі отриманих знань)</i>	
2.1)	Уміти пояснювати принципи муніципального процесу;
2.2)	уміти пояснити специфічні терміни, що застосовуються у законодавстві про місцеве самоврядування;
2.3)	орієнтуватися у міжнародних стандартах місцевого самоврядування;
2.4)	розуміти порядок оскарження рішень, дій чи бездіяльності органів та посадових осіб місцевого самоврядування.
3. Застосування знань	
<i>(здатність використовувати вивчений матеріал у нових ситуаціях (наприклад, застосувати ідеї та концепції для розв'язання конкретних задач)</i>	
3.1)	Знаходити необхідний нормативно – правовий акт щодо організації і діяльності органів місцевого самоврядування та правильно його застосовувати;
3.2)	складати процесуальні документи щодо захисту муніципальних прав;
3.3)	використовувати теоретичні знання з муніципального процесу для вирішення практичних завдань;
3.4)	могти кваліфікувати юридичну відповідальність за порушення законодавства про місцеве самоврядування;
3.5)	аргументовано доводити свою думку з питань діяльності органів місцевого самоврядування.
4. Аналіз	

<i>(здатність розбивати інформацію на компоненти, розуміти їх взаємозв'язки та організаційну структуру, бачити помилки й огріхи в логіці міркувань, різницю між фактами і наслідками, оцінювати значимість даних)</i>
4.1) Аналізувати сутність правового регулювання суспільних відносин в сфері здійснення муніципальної влади;
4.2) здійснювати правовий аналіз державних і муніципальних рішень з питань формування та організації діяльності місцевого самоврядування;
4.3) розуміти як виникають, змінюються і припиняються суспільні відносини, що є предметом муніципального процесу;
4.4) логічно проаналізувати характер і тенденції розвитку законодавства про місцеве самоврядування.
4.5) визначати закономірності муніципального процесу;
5. Синтез <i>(здатність поєднувати частини разом, щоб одержати ціле з новою системною властивістю)</i>
5.1) Аргументувати поділ муніципального процесу на стадії;
5.2) аргументовано роз'яснити правовий статус суб'єктів муніципально-правових відносин.
6. Оцінювання <i>(здатність оцінювати важливість матеріалу для конкретної цілі)</i>
6.1) Оцінювати юридичну повноцінність нормативно-правової бази, що регулює муніципальний процес в Україні;
6.2) робити висновки щодо основних тенденцій реформи системи місцевого самоврядування;
6.3) пропонувати власні шляхи вирішення правових колізій у законодавстві про місцеве самоврядування;
6.4) розробляти можливості запозичення норм зарубіжного законодавства про муніципальний процес в національне законодавство.
7. Створення (творчість) <i>(здатність до створення нового культурного продукту, творчості в умовах багатовимірності та альтернативності сучасної культури)</i>
7.1) розробляти проекти процесуальних документів за завданою ситуаційною задачею;
7.2) сформулювати своє бачення щодо перспектив вдосконалення моделі муніципального процесу в Україні.

3. Програма навчальної дисципліни

Тема 1. Загальна характеристика муніципального процесу

Поняття та ознаки муніципального процесу. Співвідношення муніципального процесу з іншими видами юридичного процесу. Функції муніципального процесу. Види муніципального процесу. Становлення і розвиток муніципального процесу в Україні. Поняття, ознаки та види муніципально-правових актів.

Тема 2. Установчий муніципальний процес

Поняття та види установчого муніципального процесу (широке та вузьке розуміння). Установчі повноваження територіальної громади, органів та посадових осіб місцевого самоврядування. Поняття та види муніципально-правових актів безпосереднього народовладдя. Поняття та етапи виборчого муніципального процесу. Поняття та етапи референдного муніципального процесу. Процес добровільного об'єднання територіальних громад як вид установчого муніципального процесу. Проблеми правового регулювання процесу виходу територіальної громади зі складу об'єднаної територіальної громади.

Тема 3. Нормотворчий муніципальний процес

Муніципальна нормотворчість як форма здійснення місцевого самоврядування. Нормотворчість як спосіб реалізації компетенції представницьких органів місцевого самоврядування. Нормотворчість представницьких органів місцевого самоврядування як юридичний (муніципальний) процес. Поняття, ознаки та види нормативних муніципально-правових актів. Організаційно-правове забезпечення нормотворчої діяльності представницьких органів місцевого самоврядування. Інституційне забезпечення нормотворчої діяльності представницьких органів місцевого самоврядування. Організаційно-правові форми нормотворчої діяльності представницьких органів місцевого самоврядування. Правове регулювання нормотворчої діяльності представницьких органів місцевого самоврядування. Нормотворче провадження в представницькому органі місцевого самоврядування. Технологія нормотворчості представницьких органів місцевого самоврядування. Підготовка проекту нормативно-правового акта. Офіційне внесення проекту нормативно-правового акта до представницького органу місцевого самоврядування. Порядок прийняття рішень місцевою радою. Голосування в органах місцевого самоврядування. Організація роботи сільського, селищного, міського голови. Акти місцевих рад і їх структурних підрозділів, акти сільського, селищного, міського голови, голови районної та обласної рад. Набрання чинності актами органів місцевого самоврядування, її офіційне оприлюднення. Оскарження актів органів місцевого самоврядування.

Тема 4. Правозастосовчий муніципальний процес

Застосування норм права як форма реалізації норм права. Використання, дотримання та виконання норм права. Співвідношення понять «правозастосування», «застосування норм (норми) права» та «правозастосовча діяльність». Структурні елементи правозастосування: суб'єкт правозастосування; об'єкт правозастосування; правозастосувальна процедура; підстава правозастосування; результат правозастосування. Підстави застосування норм права. Характерні ознаки застосування норм права. Регулятивна та правоохоронна правозастосовча діяльність. Стадії застосування норм права: встановлення фактичної основи для вирішення справи;

встановлення юридичної основи для вирішення справи; винесення індивідуально-правового припису у формі правозастосовчого акта і доведення його до відома зацікавлених сторін; забезпечення виконання правозастосовчого акта. Поняття, ознаки та види правозастосовчого акта, його логічна побудова. Поняття та ознаки індивідуальних муніципально-правових актів. Співвідношення між муніципальною правотворчістю та муніципальним правозастосуванням. Вимоги щодо процесу та результату правозастосування: обґрунтованість, законність, доцільність. Поняття правозастосовчого розсуду. Поняття, види та характеристика правозастосовчих помилок. Поняття муніципальної правозастосовчої діяльності та її сутнісні ознаки та функції. Муніципальна правозастосовча діяльність як процес та форми її здійснення.

Тема 5. Статутний муніципальний процес

Поняття статутного муніципального процесу. Статут територіальної громади як основний акт муніципальної нормотворчості. Поняття, ознаки та функції статуту територіальної громади. Місце статуту територіальної громади в системі муніципально-правових актів. Історія статутів територіальних громад та статутного регулювання місцевого самоврядування в Україні у контексті світового досвіду. Порядок розробки та прийняття статуту територіальної громади. Порядок реєстрації статутів територіальних громад. Структура статуту територіальної громади та її елементи. Шляхи вдосконалення статутного муніципального процесу в Україні.

Тема 6. Регламентний муніципальний процес

Поняття регламентного муніципального процесу. Регламент як джерело регламентного муніципального процесу: поняття, види, функції. Становлення та розвиток регламентного муніципального процесу в Україні та світі. Порядок прийняття, функції та структура регламенту місцевої ради. Предмет правового регулювання регламенту місцевої ради. Контроль за дотриманням приписів регламенту місцевої ради. Порядок прийняття, функції та структура регламенту виконавчого комітету сільської, селищної та міської ради. Предмет правового регулювання регламенту виконавчого комітету сільської, селищної та міської ради. Шляхи вдосконалення регламентного муніципального процесу.

Тема 7. Договірний муніципальний процес

Поняття договірної муніципальної процесу. Муніципально-правовий договір як вид адміністративного договору. Поняття, ознаки та види муніципально-правового договору. Поняття та ознаки нормативного муніципально-правового договору. Перспективи запровадження договірної форми делегування повноважень. Договір про співробітництво територіальних громад як вид муніципально-правового договору. Сутність та зміст договору про співробітництво територіальних громад. Правові засади договірної регулювання співробітництва територіальних громад. Процедура укладення

договору про співробітництво територіальних громад. Перспективи запровадження договірної регуляції муніципально-правових відносин.

Тема 8. Бюджетний муніципальний процес

Поняття бюджетного муніципального процесу. Порядок формування та структура місцевих бюджетів. Доходи і видатки місцевих бюджетів. Процедура затвердження місцевого бюджету і внесення до нього змін. Затвердження звіту про виконання місцевого бюджету. Здійснення контрольних функцій та повноважень місцевими радами. Перспективи вдосконалення бюджетного муніципального процесу в умовах проведення муніципальної реформи.

4. Структура вивчення навчальної дисципліни

4.1. Тематичний план навчальної дисципліни

№ теми	Назва теми	Кількість годин											
		Денна форма навчання						Заочна форма навчання					
		Усього	у тому числі					Усього	у тому числі				
			Лекції	Сем. (прак).	Лабор.	Ін.зав.	СРС		Лекції	Сем. (прак).	Лабор.	Ін.зав.	СРС
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
1.	Загальна характеристика муніципального процесу	8	2	2	-	-	4	8	1	-	-	-	7
2.	Установчий муніципальний процес	16	4	4	-	-	8	16	2	1	-	-	13
3.	Нормотворчий муніципальний процес	10	2	2	-	-	6	10	1	1	-	-	8
4.	Правозастосовчий муніципальний процес	10	2	2	-	-	6	10	1	1	-	-	8
5.	Статутний муніципальний процес	14	2	2	-	-	10	14	2	1	-	-	11
6.	Регламентний муніципальний процес	12	2	2	-	-	8	12	1	1	-	-	10
7.	Договірний муніципальний процес	10	2	2	-	-	6	10	1	1	-	-	8
8.	Бюджетний муніципальний процес	10	2	2	-	-	6	10	1	-	-	-	9
	Усього годин	90	18	18	-	-	54	90	10	6	-	-	74

4.2. Аудиторні заняття

4.2.1. Аудиторні заняття (лекції, семінарські (практичні, лабораторні) заняття) проводяться згідно з темами та обсягом годин, передбачених тематичним планом.

4.2.2. Плани лекцій з передбачених тематичним планом тем визначаються в підрозділі 1.2 навчально-методичних матеріалів з дисципліни.

4.2.3. Плани семінарських (практичних, лабораторних) занять з передбачених тематичним планом тем, засоби поточного контролю знань та

методичні рекомендації для підготовки до занять визначаються в підрозділі 1.3 навчально-методичних матеріалів з дисципліни.

4.3. Самостійна робота студентів

4.3.1. Завдання для самостійної роботи студентів та методичні рекомендації до їх виконання визначаються в підрозділі 1.4 навчально-методичних матеріалів з дисципліни.

4.3.2. Виконання індивідуальних завдань всіма студентами не є обов'язковим і може здійснюватися окремими студентами з власної ініціативи або за пропозицією викладача.

4.3.3. Тематика індивідуальних завдань та методичні рекомендації до їх виконання визначаються в підрозділі 1.5 навчально-методичних матеріалів з дисципліни.

4.3.4. Індивідуальні завдання виконуються в межах часу, визначеного для самостійної роботи студентів, та оцінюються частиною визначених в розділі 6 цієї програми кількості балів, виділених для самостійної роботи.

5. Методи навчання та контролю

Під час лекційних занять застосовуються:

- 1) традиційний усний виклад змісту теми;
- 2) слайдова презентація.

На семінарських та практичних заняттях застосовуються:

- дискусійне обговорення проблемних питань;
- вирішення ситуаційних завдань;
- повідомлення про виконання індивідуальних завдань.

Поточний контроль знань студентів з навчальної дисципліни проводиться у формах:

1) усне або письмове (у тому числі тестове) бліц-опитування студентів щодо засвоєння матеріалу попередньої лекції;

2) усне або письмове (у тому числі тестове) опитування на семінарських заняттях;

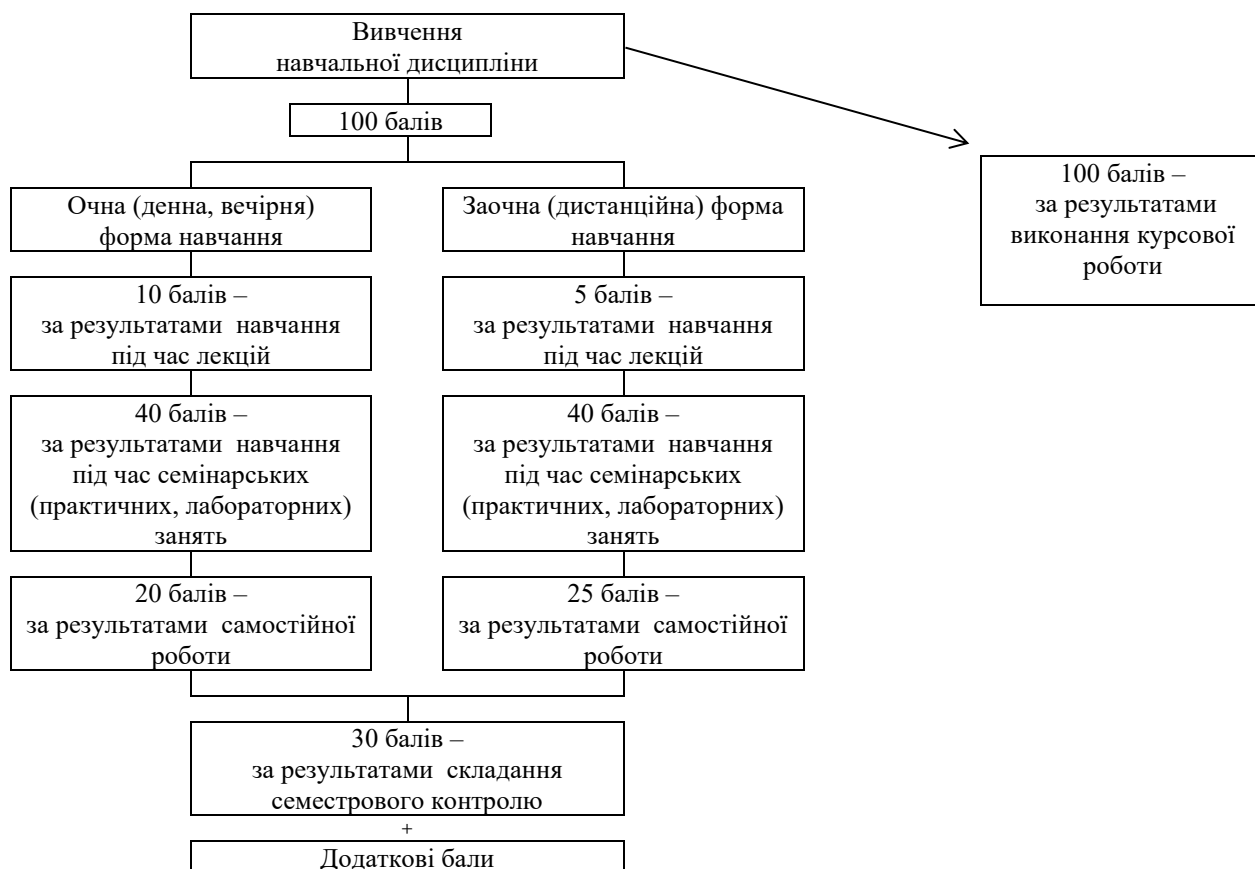
3) виконання поточних контрольних робіт у формі тестування.

Підсумковий семестровий контроль проводиться у формі усного заліку.

Структура залікового білету включає 2 теоретичних питання.

6. Схема нарахування балів

6.1. Нархування балів студентам з навчальної дисципліни здійснюється відповідно до такої схеми:

6.2. Обсяг балів, здобутих студентом під час лекцій, семінарських занять, самостійної роботи студентів та виконання індивідуальних завдань визначаються в навчально-методичних матеріалах з цієї дисципліни.

7. Рекомендовані джерела

7.1. Основні джерела

1. Конституція України. Прийнята Верховною Радою України 28 червня 1996 року № 254 к/96-ВР. *Відомості Верховної Ради України*. 1996. № 30. Ст. 141.
2. Європейська хартія місцевого самоврядування від 15 жовтня 1985 р. URL: <http://www.humanities.edu.ru/db/msg>
3. Виборчий кодекс України від 19.12.2019. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/396-20>
4. Кодекс адміністративного судочинства України від 6.07.2005 р. *Офіційний вісник України*. 2005. №32. Ст. 1918.
5. Про місцеве самоврядування в Україні: Закон України від 21.05.1997 р. URL: <http://zakon1.rada.gov.ua>.

6. Про добровільне об'єднання територіальних громад: Закон України від 05.02.2015 № 157-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/157-19#Text>
7. Про співробітництво територіальних громад: Закон України від 17.06.2014 № 1508-VII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1508-18#Text>
8. Про затвердження Положення про загальні збори громадян за місцем проживання в Україні : Постанова Верховної Ради України від 17 грудня 1993 р. *Відомості Верховної Ради України*. 1994. № 6. Ст. 30.
9. Про внесення змін до Статуту територіальної громади міста Хмельницького та затвердження Порядку розгляду електронної петиції, адресованої Хмельницькій міській раді : Рішення Хмельницької міської ради від 27.01.2016 р. № 6. URL : http://khmelnytsky.com/index.php?option=com_content&view=article&id=29302%3A06-q-q&catid=642%3A---27012016&Itemid=251
10. Батанов О.В. Муніципальне право України: підручник. Х.: Одісей, 2008. 528 с.
11. Галус О.О. Форми безпосереднього народовладдя в Україні: монографія / наук. ред. Г. О. Мурашин. Хмельницький: Видавництво Хмельницького університету управління та права, 2013. 214 с.
12. Любченко П. М. Муніципальне право: підручник. Харків.: Право, 2019. 512 с.
13. Муніципальне право України : навчальний посібник. Колектив авторів : д.ю.н., професор О. М. Буханевич (розділ 8, § 9.4.), д.ю.н., професор С. Г. Стеценко (розділ 1), д.ю.н., доцент І. Л. Самсін (§ 11.2., § 11.4., § 11.5.), к.ю.н., доцент А. М. Івановська (§ 2.1., § 2.2., § 2.3., § 11.3.), к.ю.н., доцент І. Л. Литвиненко (§ 2.5., § 4.8., розділ 6), к.ю.н., доцент І. П. Сторожук (§ 2.4, § 9.3., розділ 12), к.ю.н., доцент О. О. Галус (§ 2.6., § 4.1., § 4.2., § 4.3., § 4.4., § 4.5., § 4.6., § 4.7., § 10.1., § 10.2, § 10.3., § 10.5), к.ю.н. І. В. Рижук (розділ 3, розділ 5), ст. викладач А. М. Токар (§ 7.1., § 7.2., § 9.1., § 9.2., § 10.4.), ст. викладач М. З. Берцюх (§ 7.3., § 11.1.) / за заг. ред. доктора юридичних наук, професора Буханевича О. М. Хмельницький : Хмельницький університет управління та права імені Леоніда Юзькова, 2019. 440 с.
14. Носова В. М. Види муніципального процесу в Україні крізь призму форм реалізації місцевого самоврядування: концептуальні підходи. *Держава і право*. 2011. Випуск 52. С. 191–197. URL: <http://dspace.nbuv.gov.ua/handle/123456789/34111>
15. Публічна влада в Україні : проблемні аспекти та шляхи вдосконалення : колективна монографія. // Колектив авторів : д.ю.н., доцент О. М. Буханевич (§ 1.2), к.ю.н., доцент А. М. Івановська (§ 1.4.), к.ю.н., доцент І. Л. Литвиненко (§ 2.1., § 2.3.), к.ю.н., доцент І. П. Сторожук (§ 2.4), к.ю.н., доцент О. О. Галус (§ 3.1., § 3.2.), к.ю.н. І. В. Рижук (§ 1.1., § 1.3.), ст. викладач А. М. Токар (§ 1.3., § 2.2.), ст. викладач М. З. Берцюх (§ 2.5.) / за заг. ред. доктора юридичних наук, доцента Буханевича О. М. Хмельницький : Хмельницький університет управління та права, 2018. 420 с.

7.2. Допоміжні джерела

16. Бюджетний кодекс України від 08.07.2010 № 2456-VI. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2456-17#Text> (дата звернення: 15.04.2021)
17. Бюджетний регламент Вінницької міської ради, затверджений на 7 сесії 7 скликання Рішенням Вінницької міської ради від 29.04.2016 № 214 «Про Бюджетний регламент Вінницької міської ради URL: <https://www.vmr.gov.ua//Docs/CityCouncilDecisions/2016/№214%2029-04-2016%20Про%20Бюджетний.pdf> (дата звернення: 15.04.2021).
18. Бюджетний регламент щодо складання, порядку розгляду та затвердження бюджету міста Хмельницького, внесення змін до нього та подання звітності про виконання міського бюджету, затверджений Рішенням виконавчого комітету № 814 від 11.10.2018 «Про затвердження Бюджетного регламенту щодо складання, порядку розгляду та затвердження бюджету міста Хмельницького, внесення змін до нього та подання звітності про виконання міського бюджету». URL: <https://khm.gov.ua/uk/content/vid-11102018-no-814-pro-zatverdzhennya-byudzhethnogo-reglamentu-shchodo-skladannyaporyadku>
19. Бандурка О. М., Тищенко М. М. Адміністративний процес: підручник [для вищих навч. закл.]. К.: Літера ЛТД, 2002. 286 с.
20. Батанов О. В. Європейська традиція муніципального права: епоха формування та напрями розвитку. *Наукові записки [Кіровоградського державного університету імені Володимира Винниченка]. Серія: Право.* 2017. Вип. 1. С. 11-19. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/snslnnp_2017_1_4
21. Батанов О. В. Муніципальна влада в Україні: проблеми теорії та практики: монографія / відп. ред. М. О. Баймуратов. К.: Юрид. думка, 2010. 656 с.
22. Батанов О. В. Проблеми становлення і розвитку муніципального права: основні чинники та суспільно-політичні умови. *Часопис Київського університету права.* 2014. №1. С. 77-81.
23. Бенедик І. В., Горшенев В. М., Крупин В. Г., Мельников Ю. І., и др. Теория юридического процесса / под общ. ред. В. М. Горшенев. Харьков: «Вища школа». Изд-во при Харьк. ун-те, 1985. 192 с.
24. Делія Ю. В. Джерела (форми) права у сфері захисту прав і свобод людини і громадянина в Україні (загальнотеоретичний аспект) *Правовий часопис Донбасу.* 2018. № 3 (64). С. 12–18.
25. Димиденко В. О. Система муніципального права України: загальнотеоретичний аспект. *Науковий вісник Національної академії внутрішніх справ.* 2018. № 2 (107). С. 84-95.
26. Калиновська Т. О. Нормативно-правові акти місцевих рад як органів місцевого самоврядування в Україні: дис. ... канд. юрид. наук: спец. 12.00.02 «Конституційне право; муніципальне право». Київ, 2011. 250 с.
27. Калиновська Т. О. Поняття нормативно-правових актів органів та посадових осіб місцевого самоврядування, їх юридична природа та ознаки. *Часопис київського університету права.* 2009. №4. С. 168–174.

28. Кашанина Т. В. Происхождение государства и права: монография. М: Юрист, 1999. 336 с.
29. Колодій А. М. Принципи права України: монографія. К.: Юрінком Інтер, 1998. 208с.
30. Комзюк А. Т., Бевзенко А. М., Мельник Р. С. Адміністративний процес України: навчальний посібник. К.: Прецедент, 2007. 531 с.
31. Конспект лекцій з дисципліни «Муніципальне право» / підготувала А. В. Зимовець; рецензенти: Р. М. Максакова, Д. О. Ярмоленко. Дніпро: Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ. 2016. 297 с.
32. Конституционное право зарубежных стран : учеб. / Н. В. Мишина, А. Р. Крусян, Д. Я. Гараджаев и др. Харьков: Право, 2015. 848 с.
33. Крусян А. Р. Сучасний український конституціоналізм: монографія. К.: Юрінком Інтер, 2010. 558 с.
34. Кузьменко О. В. Курс адміністративного процесу: навч. посіб. К.: Юрінком Інтер, 2013. 208 с.
35. Лінецький С. В. Парламентський регламент: елементарний навчально-прикладний курс. К.: [ФОП Москаленко О.М.], 2017. 281 с.
36. Махина С. Н. Административный процесс: проблемы теории, перспективы правового регулирования. Воронеж: ид-во ВГУ, 1999. 232 с.
37. Миколенко О. І. Теорія адміністративного процедурного права: монографія. Харків: Буру Книга, 2010. 336 с.
38. Навчально-методичний посібник для самостійної роботи та практичних занять з навчальної дисципліни «Муніципальне право» (ступінь «Магістр», спеціальність 081 «Право») / укладач: С. Г. Серьогіна, І. І. Бодрова, О. Ю. Лялюк та ін. Х.: Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого, 2020. 66 с.
39. Наумова К. І. Правові акти органів і посадових осіб місцевого самоврядування в системі джерел муніципального права в Україні: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: спец. 12.00.02. Харків, 2017. 21 с.
40. Наумова К. І. Правові акти органів і посадових осіб місцевого самоврядування в системі джерел муніципального права в Україні: дис. ... канд. юрид. наук: спец. 12.00.02 «Конституційне право; муніципальне право». Харків, 2017. 255 с.
41. Парламентські процедури. Посібник для депутатів місцевих рад та активістів громад. Волинський ресурсний центр (з використанням матеріалів Фонду Освіта Для Демократії (Польща), Товариства Лева та Інституту Політичної Освіти за кошти, надані Демократичним Фондом ООН через Програму Розвитку ООН в Україні), 2015. 134 с. URL: <http://ipo.org.ua/wp-content/uploads/2015/06/web4.pdf>
42. Погорілко В. Ф., М. О. Баймуратов, Бальций Ю. Ю. та ін. Муніципальне право України: підручник / за ред. М. О. Баймуратова. 2-ге вид. доп. К.: Правова єдність, 2009. 720 с.
43. Погребной И. М. Общетеоретические проблемы производств в юридическом процессе: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.01. Харьков, 1982. 16 с.

44. Практичний посібник з питань організації роботи органів місцевого самоврядування об'єднаних територіальних громад. Модуль 2. Процедурні питання організації роботи органів місцевого самоврядування об'єднаної територіальної громади. Посібник розроблено в рамках Проекту USAID ДІАЛОГ, який впроваджується Асоціацією міст України. Київ, 2015. 48 с.

45. Приходько Х. В. Муніципальний процес і конституційний процес: синергетичні аспекти змісту їх співвідношення. *Науковий вісник Академії муніципального управління. Серія: Право.* 2012. Вип. 1. С. 91–101. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvamu_pr_2012_1_13

46. Регламент виконавчих органів міської ради, затверджений рішенням виконавчого комітету міської ради від 30.01.2020 р. №252 «Про Регламент виконавчих органів міської ради». (м. Вінниця). URL: <https://www.vmr.gov.ua/Executives/default.aspx>

47. Регламент виконавчих органів Харківської міської ради XXIV скликання, затверджений рішенням виконавчого комітету від 02.04.2003 № 309 «Про регламент виконавчих органів Харківської міської ради XXIV скликання». URL: <https://doc.city.kharkov.ua/uk/profile/document/view/id/72720>

48. Регламент виконавчого комітету Львівської міської ради, затверджений рішенням виконавчого комітету №903 від 13.10.2017 «Про Регламент виконавчого комітету Львівської міської ради». URL: [https://www8.city-adm.lviv.ua/pool/info/doclmr_1.nsf/\(SearchForWeb\)/6149D051232BFC11C22581B8003D7174?OpenDocument](https://www8.city-adm.lviv.ua/pool/info/doclmr_1.nsf/(SearchForWeb)/6149D051232BFC11C22581B8003D7174?OpenDocument)

49. Регламент Вінницької міської ради, затверджений на 2 сесії 8 скликання Рішенням Вінницької міської ради від 04.12.2020 № 42 «Про Регламент Вінницької міської ради від 04.12.2020 № 42». URL: <https://www.vmr.gov.ua/Docs/CityCouncilDecisions/2020/%E2%84%9642%2004-12-2020.pdf>

50. Регламент Вінницької міської ради, затверджений у новій редакції на 4 сесії 8 скликання Рішенням Вінницької міської ради від 24.12.2020 № 139 «Про внесення змін до рішення міської ради від 04.12.2020 № 42». URL: <https://www.vmr.gov.ua/Docs/CityCouncilDecisions/2020/%E2%84%96139%2024-12-2020.pdf>

51. Регламент Львівської міської ради 8-го скликання, затверджений на 1-й сесії 8-го скликання Ухвалою Львівської міської ради №4 від 24.12.2020 року «Про затвердження Регламенту Львівської міської ради 8-го скликання». URL: [https://www8.city-adm.lviv.ua/inteam/uhvaly.nsf/\(SearchForWeb\)/883E612C2F604B0EC22586480060D57D?OpenDocument](https://www8.city-adm.lviv.ua/inteam/uhvaly.nsf/(SearchForWeb)/883E612C2F604B0EC22586480060D57D?OpenDocument)

52. Регламент роботи виконавчих органів Хмельницької міської ради, затверджений рішенням виконавчого комітету від 26.05.2016 року №363 «Про затвердження регламенту роботи виконавчих органів Хмельницької міської ради». URL: <https://khm.gov.ua/uk/content/reglament-roboty>

53. Регламент Харківської міської ради 8 скликання, затверджений Рішенням 2 сесії Харківської міської ради 8 скликання від 30.12.2020 №16/20

«Про затвердження Регламенту Харківської міської ради 8 скликання». URL: <https://doc.city.kharkov.ua/uk/profile/document/view/id/691801>

54. Регламент Хмельницької міської ради VIII скликання, затверджений Рішенням першої сесії Хмельницької міської ради №6 від 08.12.2020 р. «Про затвердження Регламенту Хмельницької міської ради восьмого скликання». URL: <https://khm.gov.ua/uk/content/pro-zatverdzhennya-reglamentu-hmelnyckoyi-miskoyi-rady-vosmogo-sklykannya-0>

55. Слинько Д. В. Поняття, зміст та основні ознаки юридичного процесу. *Національний юридичний журнал: теорія і практика*. Лютий 2016. С. 19–23.

56. Ткачук А. Місцеве самоврядування та децентралізація. Практичний посібник. Швейцарсько-український проект «Підтримка децентралізації в Україні – DESPRO». К: ТОВ «Софія», 2012. 120 с.

8. Інформаційні ресурси в Інтернеті

<http://portal.rada.gov.ua/> - Верховна Рада України

<http://www.nbu.gov.ua> – Національна бібліотека імені В.І.Вернадського

<http://www.auc.org.ua/> – Асоціація міст України

<http://vassr.org/index.php/ua/> – Всеукраїнська асоціація сільських та селищних рад

<http://uaror.org.ua> – Українська асоціація районних та обласних рад

<http://www.nbuv.gov.ua/> - Національна бібліотека України ім. В.І. Вернадського

<http://www.adm.km.ua/> - Веб-сайт Хмельницької обласної державної адміністрації

<http://km-oblrada.gov.ua/> - Веб-сайт Хмельницької обласної ради

<http://www.khmelnysky.com/> - Веб-сайт Хмельницької міської ради

<http://univer.km.ua/> - Хмельницький університет управління та права

ОНОВЛЕНО:

Доцент кафедри конституційного, адміністративного та фінансового права,
кандидат юридичних наук, доцент

28 серпня 2023 року

Олена ГАЛУС

СХВАЛЕНО:

Схвалено кафедрою конституційного, адміністративного та фінансового права
28 серпня 2023 року, протокол № 1.

Завідувач кафедри конституційного, адміністративного та
фінансового права

28 серпня 2023 року

Олександр БУХАНЕВИЧ

Обліковий обсяг програми – 0,87 ум.др.арк.